

بروزترین و برترین  
سایت کنکوری کشور

[WWW.KONKUR.INFO](http://WWW.KONKUR.INFO)

**K**onkur  
**.info**

<https://konkur.info>

**عنوان :**

**فرهنگ و هنر در دوره ی مغول و تیموری**



### **چکیده نکات مهم درس**

۱- مغولان آیینی ساده موسوم به شمنی داشتند که شامل پرستش مظاهر طبیعت بود عواملی چون نیروی باد

آفتاب و نیروی برخی از حیوانات

۲-مهمترین ویژگی اعتقادی مغولان در مواجهه با ادیان دیگر در سرزمین های فتح شده آسان گیری مذهبی آنان

بود.

۳- مسلمان شدن مغولان رخ دادی بزرگ بود که به افزایش قدرت مسلمانان خصوصا ایرانیان منجر شد .

۴- از جمله اثرات آسان گیری مذهبی مغولان گسترش فرق صوفیه ( تصوف ) در جهان اسلام بود .

۵- ظهور تصوف نتیجه ی هجوم ویرانگر مغولان و گسترش نگرانی و ناامیدی در جامعه بوده

۶- عصر مغول دوران گسترش قدرت فرقه های صوفیه است که موجب افزایش نفوذ آنان در میان مردم گردید و احترام صاحبان قدرت را نیز باعث شد و کم کم زمینه ساز فعالیت های سیاسی آنان نیز شد .

۷- امپراتوری گسترده ی مغول که از چین در شرق شروع و تا غرب ( دریای مدیترانه ) ادامه داشت زمینه ی ارتباط و پیوند تجارب و سنت های هنری و فنی در معماری سرزمین های گوناگون را فراهم آورد .

۸- نگارگری ( نقاشی ) در عصر مغول ترکیبی از سنت های نقاشی ایرانی و چینی بود .

۹- یکی از نمونه های ارزشمند هنر نگارگری در عصر مغولان شاهنامه های مصور است که ایلخانان

مغول مشوق آن بودند مانند شاهنامه ی مشهور به دموت و در عصر تیموریان

شاهنامه بایسنقری .



۱۰- مکتب هرات در نگارگری با پیشتازی نامدارترین نقاشان عصر تیموریان

( کمالالدین بهزاد) شکل گرفت . آرامگاه بابا رکن الدین در اصفهان تخت پولاد نمونه ای از معماری عصر مغول

۱۱- معماری در عصر مغولان پس از حاکمیت ایلخانان رونق گرفت.

گسترش شهر سازی جدید این دوره نشانه ای ارزشمند این سبک از معماری را با خود دارد .

۱۲- از مهمترین ویژگی های معماری عصر مغول و تیموری ترکیب آجر و کاشی برای زیبا سازی بناها و ایجاد کشیدگی در ارتفاع بنا بود .

۱۳- مهمترین مشخه ی آثار ادبی و سنت های تاریخ نگاری عصر مغول سرودن آثار حماسی و شاهنامه سرایی و گرایش به ثبت و ضبط کشور گشایی های مغولان بود با آثاری چون تاریخ جهان گشای جوینی .

۱۴- مغولان متمایل و علاقمند به دانش نجوم بودند و رصدخانه های آن عصر گواه این امر است. البته همراه با خرافاتی در خصوص نقش ستارگه و اجرام سماوی در سرنوشت شان که زمینه توسعه نجوم را نیز فراهم نمود.

## پرسی های مکمل این درس

- ۱- آیین شمعی در میان مغولان بر چه اصولی استوار بود؟
- ۲- دیدگاه مغولان در مواجهه با پیروان ادیان دیگر چگونه بود؟ و این امر چه نتیجه ای داشت؟
- ۳- روی آوردن خانان مغول به اسلام نتیجه چه پدیده ای بود و خود چه آثاری داشت؟
- ۴- جریان صوفیه (تصوف) در عصر مغول و گسترش نتیجه ی چه پدیده ای بوده و نتایج آن چه بود؟
- ۵- اهمیت جریان صوفیه در تاریخ ایران عصر مغول و تیموری چگونه بود؟
- ۶- رشد و تحول در معماری و هنر در عصر مغول و تیموری نتیجه ی چه فرآیندی بوده است؟
- ۷- فتوحات مغول زمینه ساز چه تحولاتی در هنر و معماری گردید؟ چگونه؟
- ۸- نمونه هایی از هنر نگارگری عصر مغول و تیموری را ذکر کنید.
- ۹- مهمترین ویژگی های معماری عصر مغول و تیموری چه بود؟
- ۱۰- در عصر ایلخانان مغول چه سبکی در نگارگری و کتاب آرایی متداول شد؟ نمونه ای ذکر کنید.
- ۱۱- ادبیات عصر مغول و تیموری بیشتر متمایل به چه نوعی از شعر بود؟
- ۱۲- عصر ایلخانان مغول و تیموریان دوران رواج چه نوعی از تاریخ نگاری بود؟ و چرا؟
- ۱۳- نمونه های از تاریخ نگاری رایج عصر مغول را ذکر کنید.
- ۱۴- نقش و جایگاه علم و دانش در عصر مغول و تیموری چگونه بود؟ نمونه ای ذکر کنید.

## پاسخ پرسش های نمونه

- ۱- پیروان این آیین مجموعه ای از مظاهر طبیعت را می پرستیدند و به خدای بزرگ اعتقاد داشتند صفحه ی ۱۲۳
- ۲- اقوام مغل در مسائل دینی چندان تعصبی نداشتند و با پیروان دیگر ادیان با ملایمت برخورد می کردند ( تسامح و تساهل) این باعث گرایش خانان مغول به ادیان دیگر و آزادی پیروان ادیان دیگر برای تبلیغ شد. صفحه ی ۱۲۳
- ۳- نتیجه هم نوایی دین دولت و برتری شریعت اسلامی بر یاسای چنگیزی بود. نفوذ و قدرت ایرانیان در دربار ایلخانان و اداره حکومت افزایش یافت و زمینه برای باز سازی ایران و انجام اصلاحات فراهم گردید صفحه ی ۱۲۶
- ۴- نتیجه ی هجوم ویرانگر و وحشت انگیز مغول به ایران و گسترش نگرانی و ناامیدی عمومی رفتن مردم به سوی خانقاها صفحه ی ۱۲۷
- ۵- افزایش نفوذ مشایخ صوفیه در میان مردم و قدرت و موقعیت اجتماعی آنان و گرایش آنان به تشیع از قرن نهم هجری و ورود آنان به فعالیت های سیاسی . صفحه ی ۱۲۷
- ۶- در نتیجه ی فتوحات مغول تجارب و سنت های هنری و هنرمندان سرزمین های فتح شده با یکدیگر پیوند خورده
- ۷- در عصر ایلخانان هنر نگارگری که تلفیقی از سنت های ایرانی و چینی بود . صفحه ی ۱۲۸
- ۸- شاهنامه دموت صفحه ی ۱۲۸ شاهنامه ی بایسنقری صفحه ی
- ۹- ایجاد بناهای عظیم ساختن گنبد طاق ایوان و مناره های بلند صفحه ۱۳۰
- ۱۰- کتاب آرای و مصور سازی کتاب های تاریخی و ادبی و پزشکی مانند شاهنامه دموت و شاهنامه ی بایسنقری صفحه ۱۲۸
- ۱۱- در این دوره شعر حماسی و شاهنامه سرایی متداول بود . صفحه ی ۱۳۲
- ۱۲- علاقمندی ایلخانان و فرمانروایان تیموری به جاودانه ساختن کشور گشایی و موفقیت های سیاسی و نظامی خود و خود

۱۳- تاریخ جهان گشای جوینی تاریخ گزیده صفحه ی ۱۳۲

۱۴- برخی از معارف و دانش هایی چون پزشکی نجوم فلسفه عرفان و فقه رشد یافت نقش دانشمندانی چون خواجه

نصیر الدین طوسی در این زمینه زیاد بود مکان هایی چون رصد خانه مراغه نمونه ای از این تلاش ها است صفحه ی ۱۳۳

\*\*\*\*\*

بررسی شواهد و مدارک صفحه ی ۱۳۱

|   |                          |
|---|--------------------------|
| ارگ علیشاه مسجد سلطانیه                           | بناهای عظیم              |
| گنبد مسجد سلطانیه و سردرو منار مسجد جامع کبیر یزد | گنبد ها و مناره های بلند |
| محراب مسجد جامع عتیق اصفهان                       | تزیین با گچ بری          |
| گنبد غفاری در مراغه                               | تزیین با آجر و کاشی      |

### پرسش های نمونه

۱- تسامح و تساهل دینی مغولان چه تاثیری بر اسلام پذیری آنها داشت ؟

جواب : تسامح و تساهل دینی مغولان باعث شد که پیروان دین های گوناگون در میان آنان به تبلیغ دین خود بپردازند

بزرگان ایرانی شامل دیوان سالاران عالمان و مشایخ صوفی به خوبی از این موقعیت برای مسلمان کردن ایلیخانان

و امیران مغول بهره بردند. صفحه ی ۱۲۵

۲- علل رشد تصوف رادردوران مغولان و تیموریان شرح دهید.

جواب : هجوم ویرانگر و وحشت انگیز مغولان به ایران و نگرانی و ناامیدی که در جامعه ایجاد شد. صفحه ی ۱۲۷

۳- زمینه های رشد هنر را در عصر تیموری بیان کنید.

جواب : هنر نگارگری در روزگار جانشینان تیمور چون شاهرخ و نوادگانش از جمله بایسنقر میرزا در سراسر ایران به ویژه خراسان گسترش شگفت انگیزی یافت. صفحه ی ۱۲۹

۴- چرا تاریخ نگاری به زبان فارسی در عهد ایلخانان رشد کرد ؟

جواب : علاقمندی ایلخانان و فرمانروایان تیموری به جاودانه ساختن کشور گشایی و موفقیت های سیاسی و نظامی خود و خودآگاهی رجال ایرانی تاثیر بسزایی بر رشد و شکوفایی تاریخ نگاری در آن عصر نهاد. صفحه ی ۱۳۲

۵- منابع غیر نوشتاری را که در این درس به آنها استناد شده است فهرست کنید.

جواب : تصاویری از بناهای تاریخی عصر مغول و تیموری صفحه ی ۱۳۱ بازسازی مجموعه تاریخی شنب غازان

صفحه ی ۱۳۰ نقاشی مینیاتور خواجه نصرالدین توسی و دانشمندان دیگر هنگام کار در رصدخانه ی مراغه

صفحه ی ۱۳۳

منابع تاریخ نگاری

- جوینی عطاملک تاریخ جهانگشای جوینی
- وصاف الحضرة تاریخ وصاف ( عصر ایلخانان )
- کمال الدین عبد الرزاق سمرقندی مطلع السعدین و مجمع البحرین در تاریخ تیموریان

بروزترین و برترین  
سایت کنکوری کشور

[WWW.KONKUR.INFO](http://WWW.KONKUR.INFO)

**K**onkur  
**info**

<https://konkur.info>